

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології
Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПОЕТИКИ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма «Українська мова і література»
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.01 Українська мова та література
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри української літератури
Протокол № 1
від «04» вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Основи поезики»
Викладач (-і)	Піхманець Роман Володимирович
Контактний телефон викладача	0951057616
Е-mail викладача	pikhmanetsroman@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс покликаний сприяти поглибленому уявленню про поезику як науку, що вивчає систему засобів вираження в художньому творі, її предмет, завдання і структуру. Увагу акцентовано не лише на головних складниках теоретичної поезики (метриці, фоніці, строфіці, топіці, стилістиці, генериці й архітектоніці), а й на їх евристичному потенціалі як чинниках виникнення естетичного враження, на психологічних механізмах досягнення відповідного ефекту. Кінцевим пунктом навчальних потуг є вчення про літературний твір як художню цілість, її елементи й субсистеми, про ієрархічні залежності між ними й головний системотворчий чинник.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Основи поезики» є поглиблення відомостей про систему художніх засобів у літературному творі й головні чинники формування естетичної якості. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є з'ясування головних аспектів поезики як центральної ланки теорії літератури, її предмета й структури, провідних тенденцій розвитку й практичної значущості. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: – предмет і головні завдання поезики; – структуру поезики; – місце і роль поезики в системі теорії літератури; – внутрішні тенденції в розвитку поезики; – головні принципи внутрішньої організації художнього тексту; – засади поезики як системи.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність,</u> Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі українського мовознавства, літературознавства, термінознавства та філологічної науки загалом у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. <u>Загальні компетентності:</u> 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. <u>Фахові компетентності:</u> 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.	

4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання

8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.
11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формувати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.
19. Виявляти, аналізувати і систематизувати давні й нові мовні та літературні явища в межах обраної філологічної спеціалізації.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Третій	035 Філологія	Другий	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Поетика як система. 1. Вступ: дефініція та інтерпретація поняття поетика. 2. Анотація бібліографії курсу (охоплюючи праці зарубіжних та вітчизняних вчених). 3. Поетика, її предмет і головні завдання. 4. Структура поетики. 5. Теоретична (загальна) поетика, поетика часткова та історична поетика. 6. Системний характер засобів вираження у виникненні художнього враження.	2	2	4
Тема 2. Ритм як чинник формування художньої якості. 1. Загальна характеристика ритму. 2. Фундаментальна роль ритму в людському житті і в мистецтві. 3. Ритм і виникнення художньої творчості. 4. Ритм як структурна основа вірша. Ритм художньої	2		4

прози. 5. Роль ритму в організації наративних структур. 6. Ритм і проблеми композиційної організації художнього матеріалу. 7. Лінгвістичні основи ритмічної організації прозового тексту.			
Тема 3. Віршознавство. 1. Метричний і фонічний потенціал поетичного твору. 2. Деякі загальнотеоретичні питання метрики. 3. Головні системи версифікації та їх характеристика. 4. Провідні тенденції в розвитку європейського віршування. 5. Проблеми походження слов'янської книжної силабіки. Сторінки з історії давнього українського віршування. 6. Форми некласичного вірша. 7. Музична система версифікації. 8. Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості.			6
Тема 4. Строфіка як складова віршознавства. 1. Загальнотеоретичні питання строфіки. 2. Найпростіші строфи. 3. Канонізовані строфи. 4. Окремі питання строфіки (жанри із строфічними ознаками; строфи із жанровими тенденціями; строфи історичної вартості). 5. Особливості пісенної строфи. 6. Сталі строфічні сполуки. 7. Строфа як чинник виникнення художньої якості.		2	6
Тема 5. Стиль і стилістика. 1. Загальнотеоретичні питання стилістики. 2. Співвідношення понять «стиль», «стилістика», «стилізація», «практична стилістика». 3. Лексико-стилістичні засоби і проблема їх класифікації. 4. Морфологічні і фонетичні чинники формування «мовостилію».		2	6
Тема 6. Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності. 1. Поняття топіки. 2. Метафора і метафоризація. 3. Головні принципи метафоризації. 4. Роль і місце метафоризації в становленні художнього світу письменника.	2	2	4
Тема 7. Асоціативно-образні можливості художнього слова. 1. Художні асоціації як літературознавча проблема. 2. Концепція образу і слова Олександра Потебні. 3. Внутрішня структура образу і психологічні механізми виникнення тропів. 4. Проблема класифікації тропів. 5. Головні види тропів. 6. Троп у системі художньої образності.	2		6
Тема 8. Стилїстичні фігури та їх евристичний потенціал. 1. Стилїстичні фігури як літературознавча проблема. 2. Дещо з історії вивчення стилїстичних фігур. 3. Проблема класифікації стилїстичних фігур. Ітеративні фігури.	2	2	6

4.	Фігури конструкції. Фігури сенсу.			
5.	Стилістичні фігури й виникнення художнього ефекту.			
Тема 9. Головні принципи сюжетно-композиційної організації художнього матеріалу. 1. Сюжет і фабула. Поетика сюжету. 2. Залежність сюжетної будови від творчого задуму, психологічно-фізіологічних особливостей автора, жанру і т. ін. 3. Композиція й архітектоніка. 4. Головні принципи композиційної організації художнього матеріалу. 5. Особливості побудови ліричних, ліро-епічних, епічних і драматичних творів.		2	2	6
Тема 10. Поетика жанру. 1. Жанр як літературознавча категорія. 2. Лірика і її жанри. 3. Епос і його жанри. 4. Драма і її жанри. 5. Поетика роману. 6. Поетика «малих» жанрових форм. 7. Поетика драматичної поеми.			2	6
Тема 11. Засади наратології. 1. Наратологія як наука про оповідні структури. 2. Генеза і становлення наратології в європейському літературознавстві. 3. Головні наратологічні стратегії. 4. Оповідний дискурс Жерара Жанетта. 5. Коди репродукції оповіді Ролана Барта.			2	6
Тема 12. Літературний твір як художня система. 1. Наукове розуміння системи. 2. Система взаємовідносин частини й цілого в літературному творі. 3. Співвідношення системи і субсистем у художній цілості. Ієрархічні залежності всередині художньої системи. 4. Головний системотворчий чинник. 5. Ритм і цілість. 6. Модель цілісного аналізу літературного твору.			2	
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до екзамену становить максимум 50 балів і екзаменаційна робота – максимум 50 балів. Загальні 100 балів охоплюють: 40 балів за практичні заняття, 10 балів за контрольну роботу і 50 балів за екзаменаційну роботу. Допуск до іспиту здобувачі освіти можуть отримати внаслідок отримання позитивних оцінок на практичних заняттях за усні відповіді з опрацьованих тем курсу, успішного виконання письмової контрольної роботи.			
Вимоги до письмових робіт	Письмова робота складається з кількох завдань, що відображають концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань, які пов'язані з аналізом художніх текстів на наявність різноманітних засобів текстотворення; засвідчують знання про систему художніх засобів у літературному творі та чинники формування естетичної якості.			
Практичні	Розкриття тем із обговоренням важливих та дискусійних питань щодо головних аспектів поетики як центральної ланки теорії літератури, її			

заняття	предмета і структури, провідних тенденцій розвитку і практичної значущості. Закріплення й повторення матеріалу з вивчених тем курсу.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для підсумкового контролю необхідним є виконання всіх запланованих програмою курсу форм навчальної роботи (опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних завдань, написання контрольної роботи), які підлягають рейтинговому оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50.

Підсумковий контроль	форма контролю: іспит; форма здачі: письмова екзаменаційна робота; структура завдання: аналіз художнього тексту (визначення метричних, фонічних, строфічних, стилістичних та інших особливостей тексту).
----------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи здобувачі освіти виконують відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf, та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>.

Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю. Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>. Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія; [пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків]. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Безпечний І. Теорія літератури. Київ, 2009. 388 с.
3. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. Житомир: Рута, 2009. 336 с.
4. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
5. Іванишин В.П., Іванишин П.В. Пізнання літературного твору: методичний посібник для студентів і вчителів. Дрогобич, 2003.
6. Качуровський І. Метрика. Київ, 1994. 186 с.
7. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм: У 2 ч. Мюнхен-Ніжин, 1994.
8. Качуровський І. Строфіка. Київ, 1994. 342 с.

9. Качуровський І. Фоніка. Київ, 1994. 157 с.
10. Ласло-Куцюк М. Засади поетики. Бухарест, 1983. <http://www.twirpx.com/file/812927/>.
11. Ласло-Куцюк М. Ключ до белетристики. Бухарест: Мустанг, 2000. 291 с. <http://www.twirpx.com/file/812922/>.
12. Література. Теорія. Методологія / Упор. і наук. редакція Данути Уліцької; пер. з польської Сергія Яковенка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2006.
13. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. Київ, 2007.
14. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. Київ: ВЦ «Академія», 1997.
15. Матеріали з курсу «Теорія літератури» <http://www.ukrlitno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>.
16. Мітосек Зофія. Теорії літературних досліджень. Сімферополь: Таврія, 2003. 408 с.
17. Моклиця М. Основи літературознавства: посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
18. Пахаренко В. Українська поетика: навч. посібн. для студ. ВНЗ. Черкаси: Відлуння-плюс, 2009. 403 с.
19. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / За ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 600 с.
20. Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів: Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. [Текст]: збірник / Упоряд. Б. Бакули; Ред. В. Моренця, Пер. з польск. С. Яковенка. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2008. 531 с.
21. Ткаченко А. Мистецтво слова. Київ: Правда Ярославичів, 1998.
22. Ференц Н.С. Основи літературознавства [Текст]: підручник / Н.С. Ференц. Київ: Знання, 2011. 431 с. (Вища освіта ХХІ століття).
23. Чижевський Д.І. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. Тернопіль: Феміна, 1994. 480 с.

Піхманець Роман Володимирович,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української літератури